Autor Guste Santini
Srijeda, 03 Listopad 2001 22:38

Visoka porezna presija i stagnirajuća privredna aktivnost svakako su najljući neprijatelji poduzetništvu posebice kada je ono u razvitku. Razočaranja, gubici, stečajevi sve su prisutniji kod poduzetnika. Ljudi su vjerovali da svojim radom mogu živiti. Ovo su zasnivali na procjeni o nedopustivo niskoj produktivnosti prethodnog sustava. Nisu računali na odnos fiksnih I varijabilnih troškova I da tek najuspješniji (možda sretnici?) kod ovako skupe države mogu preživiti.

U takvom ozračju najava o mogućnosti vansudske nagodbe države I poreznog obveznika svakako je olakšanje. Ono je višedimenzionalno. Možda poneki porezni obveznik koji zna da nije izmirio poreznu obvezu sam ponudi vansudsku nagodbu što bi bio veliki kompliment ovom projektu.

U navodnom prijedlogu zakona postoji osam različitih načina kako to rješiti. Mogućnosti su: plaćanje u gotovom preko plaćanja imovinskim česticama do preuzimanja tavrtki od strane države.

Taj dio priče nije dobar. Naime, rekli smo prije i za vrijeme privatizacije da je država loš poduzetnik. Sa malo mašte je moguće zaključiti kako će se pojaviti masa nekretnina i roba te kako bi država postala poduzenikom u velikom broju tvrtki. Tko će o toj imovini voditi brigu po načelu dobrog gospodara? Očito se o tom pitanju nije dovoljno vodilo računa.

Da li je to razlog da se odustane od najavljene aktivnosti? Jasno da nije. Ono što treba ispustiti jest mogućnost ne financijskih transakcija kako bi se podmirile porezne obveze. Ovo konkretno znači: novac odmah, prebijanje poreznih obveza i potraživanja prema državi, i kreditni aranžman.

Kako su prva dva potpuno jasna potrebno je komentirati treći način podmirenja porezne obveze. Poduzetnici općenito raspolažu sa malo ili nimalo likvidnosti. Stoga su očekivanja o mogućnostima naplate poreznih obveza (uz diskont) prilično neutemeljene. Naime, nije moguće očekivati da porezni obveznici mogu dobiti kredit zu jeftinije uvjete od države. Sukladno poreznim načelima (Adama Smitha) valjalo bi omogućiti poreznim obveznicima da se temeljem poslovnih rezultata u prethodnom razdoblju definira mjesečna porezna obveza (anuitet) koju je dužnik u obvezi podmirivati. Na taj način učinjen je posao jer će dužnik povećavajući samoeksplataciju rješiti svoju poreznu obvezu. Ovim će porezni obveznik ostati poduzetnik sa većom šansom na uspjeh da se isplati porezna obveza nego što bi to učinila država.

Jasno izneseno pretpostavlja da se naplata starih poreznih dugovanja imaju smatrati izvanrednim prihodom I ta sredstva usmjeriti u proces reprodukcije, odnosno servisiranje i smanjenje državnog duga. Ovim je rješena i kamatna stopa koja bi mogla biti veća tek za koji postotni poen od kamatnih stopa na državne obveznice.

Kako je visoka porezna presija uvijek tegobni teret za poreznog obveznika to su mogućnosti pojave novih dužnika sasvim realne. Najavljen zakon koji bi bio vrlo rigorozan prema poreznim obveznicima nije rješenje. Ovim će se putem samo povećati broj stečajeva i smanjiti privredna aktivnost. Najznačajniji uzrok izbjegavanja porezne obveze je mala dodatna vrijednost u odnosu

na poreznu presiju. To je suština cijele priče. Donose se razumni zakoni koji će unaprijediti privrednu aktivnost a ne zakoni za koje se zna da su prijetnja građanima I stoga kontraproduktivni. Rješenja postoje I potrebno je razmišljanja usmjeriti u pravcu kako povećati privrednu aktivnost kod postojećih poreznih obveznika a da se porezna presija ne poveća (relativno smanji) odnosno kako “pridobiti” nove porezne obveznike. Ovo tim više što je svakom jasno da predstoji kresanje javne potrošnje gdje je to god moguće (ovo ne znači moje slaganje). Na žalost mogućnosti uvođenja prireza tumačim kao povećanje porezne presije. Odista porezi su temelj svake države ali I njezino ograničenje.